

اثر ۱۲ هفته تمرینات ترکیبی بر هموسیستئین سرم و پپتید ناتریورتیک مغزی (NT-proBNP) در بیماران قلبی - عروقی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۴ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۲۰

خلاصه

مقدمه: کم تحرکی، زمینه ساز بسیاری از بیماری ها از جمله بیماری های قلبی - عروقی است. امروزه تغییر سبک زندگی و به تبع آن بیماریهای قلبی - عروقی یکی از علل شایع مرگ و میر در جهان است. هدف از مطالعه حاضر، تعیین اثر تمرین ترکیبی (هوازی و مقاومتی) بر سطوح هموسیستئین (Homocysteine) و پپتید ناتریورتیک مغزی (N-terminal proBrain Natriuretic) (Pepted) بر بیماران قلبی عروقی می باشد.

روش کار: در این پژوهش که با طرح پیش آزمون و پس آزمون همراه با گروه کنترل انجام شد، ۲۴ بیمار داوطلب به طور تصادفی در ۲ گروه تمرین ترکیبی (۱۲ نفر) و کنترل (۱۲ نفر) تقسیم شدند. گروه تمرین ترکیبی به مدت ۳ ماه هفته ای ۳ جلسه تمرینات هوازی و مقاومتی را در ۶۰ دقیقه انجام دادند. نمونه های خونی ۲۴ ساعت قبل از نخستین جلسه تمرین و ۴۸ ساعت پس از آخرین جلسه تمرین گرفته شد. در بخش آمار استنباطی، از آزمون تی زوجی، برای مقایسه ی تفاوت های درون گروهی و از آزمون تحلیل کوواریانس برای مقایسه تفاوت های بین گروهی با استفاده از نرم افزار اس پی اس اس نسخه ۲۶ استفاده شد.

نتایج: بر اساس آزمون تی زوجی کاهش معنیداری در میزان سطوح هموسیستئین و پپتید ناتریورتیک مغزی در گروه تمرین ترکیبی پس از تمرینات مشاهده گردید ($P < 0.05$). این کاهش در گروه کنترل معنی دار نبود. تحلیل کوواریانس نشان داد سطوح این دو متغیر در مقایسه با گروه کنترل به طور معنی داری کاهش یافته بود ($P < 0.05$).

نتیجه گیری: به طور کلی نتایج نشان داد اجرای تمرینات ترکیبی هوازی و مقاومتی، می تواند باعث کاهش شاخص التهابی هموسیستئین و همچنین منجر به کاهش پپتید ناتریورتیک مغزی به عنوان بیومارکر قلبی در بیماران قلبی عروقی شود.

کلمات کلیدی: تمرین ترکیبی، بیماری قلبی عروقی، هموسیستئین و پپتید ناتریورتیک مغزی

بیتا جواهرحقیقی^۱

عبدالعلی بنائی فر^{۲*}

اردشیر ظفری^۳

سجاد ارشدی^۲

ولی اله شاهدی^۴

^۱ دانشجوی دکتری فیزیولوژی ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، ایران

^۲ دانشیار، گروه فیزیولوژی ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب، ایران (نویسنده مسئول)

^۳ استادیار، گروه فیزیولوژی ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد واحد زنجان، ایران

^۴ استادیار، گروه فیزیولوژی ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرند، ایران

Email: A_banaeifar@azad.ac.ir

مقدمه

بیماری‌های قلبی عروقی (CVDs) چالش پیشرو در سلامت عمومی است که بیشترین سهم را از عوارض و مرگ و میر در سراسر جهان دارد. طبق آمار انجمن قلب آمریکا (AHA) در سال ۲۰۲۰ در ایالات متحده، بیماری عروق کرونر قلب (CHD) علت اصلی (۴۱٫۲٪) مرگ و میرهای منتسب به CVD در ایالات متحده بود (۱). علیرغم پیشرفتهای قابل توجه در درمان و پیشگیری، هنوز میزان مرگ و میر و عوارض این بیماری بالا است و کیفیت زندگی در این بیماران پایین میباشد (۲). کم تحرکی زمینه ساز بسیاری از بیماری‌های قلبی- عروقی از جمله گرفتگی عروق کرونری است (۳،۴). برای تشخیص گرفتگی عروق کرونر علاوه بر اکوکاردیوگرافی، فاکتورهای التهابی نیز بررسی می شوند. یکی از این فاکتورهای التهابی مورد بررسی هموسیسستین است (۵). هموسیسستین یک آمینو اسید حاوی گوگرد است که از متابولیسم اسید آمینه ضروری متیونین به دست می آید (۶). هموسیسستین همراه تومورنکروز آلفا ($TNF-\alpha$)، از طریق ایجاد رادیکال‌های آزاد و تحریک کننده آپوپتوز (مرگ سلولی برنامه ریزی شده یا فیزیولوژیک)، یک اثر آسیب رسانی دارد (۷). سطح بالای هموسیسستین درخون برای سلامتی، مضر است، زیرا باعث اکسیداسیون کلسترول و تبدیل آن به لیپوپروتئین‌های کم چگالی (LDL) شده که این امر، باعث آسیب بیشتر به شریان‌ها میشود. علاوه بر این، سطوح بالای هموسیسستین میتواند لخته خونی ایجاد کند و باعث افزایش خطر گرفتگی عروقی خونی شود و این عمل به سکنه قلبی یا اختلال در جریان خون منجر میشود (۸) در سالهای اخیر افزایش سطوح هموسیسستین به عنوان یک عامل خطر ساز جدید در بیماریهای قلبی - عروقی شناخته شده است. سطوح هموسیسستین به طور طبیعی با افزایش سن زیاد میشود و ۵۲ درصد از کل مرگ و میر قلبی - عروقی به هموسیسستین نسبت داده شده است (۹). سطوح

غیر طبیعی هموسیسستین منجر به عوارض متعددی از جمله آترواسکلروزیس، ترومبوز وریدی و مشکلات متعدد قلبی - عروقی می گردد علاوه بر آن عنوان شده که هپیر هموسیسستینومیا حتی در سطح متوسط منجر به هپیرتروفی پاتولوژیک توأم با فیروز میوکارد و اختلال عملکرد دیاستولیک بطن چپ می شود. (۱۰). ساموئل و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی نشان دادند که ترکیب هر دو نوع تمرین هوازی و مقاومتی، سطح هموسیسستین را پایین می‌آورد (۱۱). عوض پور و همکاران (۲۰۲۱) تاثیر ۸ هفته تمرینات ترکیبی و تناوبی شدید را بر سطح هموسیسستین بیماران قلبی - عروقی بررسی کردند. با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش، تمرین‌های ترکیبی در مقایسه با تمرین‌های تناوبی شدید می‌توانند در کاهش فاکتورهای خطر بیماران قلبی - عروقی مؤثرتر بوده و به عنوان پروتکل تجویزی با کارایی بیشتر برای این بیماران به کار گرفته شود. (۱۲)

پپتید ناتریوتیک مغزی نوع B (BNP) یک نوروهورمون قلبی مترشح از بطن قلب در پاسخ به افزایش حجم و اورلود فشاربطن است. سطح پلاسمایی BNP به عنوان یک هورمون عصبی قلب در بیماران علامت دار مبتلا به اختلال عملکرد سیستولیک و دیاستولیک بطنی بالایی رود و برای تشخیص یا رد نارسایی قلبی حساسیت بالایی دارد. بالا بودن سطح پلاسمایی BNP علی رغم درمان مطلوب، به عنوان یک فاکتور پیش گویی کننده مهم است. این هورمون به عنوان یک نشانگر بیولوژیک از وضعیت قلب در ارزیابی، درمان و پیش آگهی بیماران مبتلا به نارسایی قلبی مهم است. و یک شاخص قوی و مستقل برای بیماران نارسایی قلبی، بیماران کرونر قلبی، بیماران مبتلا به سندرم حاد کرونر، بیماران مبتلا به اختلالات عملکرد دریچه های قلب و مرگ و میر ناشی از بیماریهای قلبی است. با هیپوکسی، دیواره بطن افزایش یافته و افزایش سطوح پلاسمایی آن مستقل از پاتالوژی قلب،

نشان دهنده فشار همودینامیکی به عضله قلب است. این هورمون پس از آزاد شدن از بطن به دو بخش هورمونی پپتید ناتریورتیک فعال (BNP) و غیرفعال (NT-proBNP) تجزیه میشود (14 و 13). به نحوی که کاهش در میزان این بیومارکر قلبی، اغلب با بهبودی نتایج درمانی بیمار نارسایی قلب ارتباط دارد (15). نیمه عمر بیولوژیکی NT-proBNP بیشتر از BNP است و این پپتید را به هدف بهتری نسبت به BNP برای آزمایش خون تشخیصی تبدیل می کند. شواهدی مبنی بر رابطه بین متغیرهای فشارخون و افزایش خطر ابتلا به بیماری عروق کرونر و هورمون پپتید ناتریورتیک وجود دارد. مطالعاتی که نشانگرهای اختصاصی قلبی را سنجیده اند، ارزیابی غلظت پلاسمایی NT-proBNP را به عنوان یک شاخص تشخیصی برای شناسایی و پیش گویی نارسایی قلبی یا افراد مظنون به بیماری قلبی معرفی کرده اند که مقادیر آن متناسب با شدت نارسایی قلبی افزایش مییابد (۱۶ و ۱۷). دریک مطالعه متآنالیز (۲۰۲۲) نشان داده شد، تمرینات بدنی در بیماران نارسایی قلبی، با اثرات مفیدی بر پپتیدهای ناتریورتیک و بیومارکرهای التهاب همراه است زیرا همه آنها با مداخله کاهش یافتند (۱۸). دانگ و همکاران (۲۰۲۴) میزان بالاتر NT-proBNP را عامل افزایش قابل توجهی در مرگ و میر قلبی عروقی و بستری شدن در بیمارستان دانستند. به طوریکه که میزان NT-proBNP می تواند یک پیش آگهی مهم در بیماران با کسرجهشی پایین (HFrEF) باشد (۱۹). مال اندیش و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی نشان داد که تمرینات ورزشی، به ویژه ورزش هوازی می تواند غلظت NT-proBNP را در بیماران نارسایی قلبی (بدون توجه به وضعیت اضافه وزن/چاقی) بهبود بخشد، که ممکن است نشانه ای از سازگاری فیزیولوژیکی مثبت با ورزش هوازی باشد. (۲۰)

در بیماران قلبی، اغلب تمرینات هوازی دینامیک طولانی مدت به دلیل خستگی عضلانی موضعی، غیرقابل تحمل است. بنابراین، ممکن است با انجام تمرینات استقامتی-

مقاومتی همزمان، با بهبود ساختار توده عضلانی باعث افزایش ظرفیت ورزشی زیر بیشینه و کاهش محدودیتهای عملکردی در انجام وظایف روزمره زندگی و بنابراین منجر به بهبود کیفیت زندگی این بیماران شود (۲۱ و ۲۲). این شیوه تمرینی (استقامتی- مقاومتی) باعث ایجاد اثرات متفاوتی بر فعالیت های اتونومیک و ساختاری قلب میشود. علاوه بر انواع مختلف تمرینات، عامل شدت و مدت زمان تمرین نیز از اصول مهم طراحی تمرینات با توجه به وضعیت و شدت بیماری محسوب می شود (۲۳). جیوکسیان و همکاران (۲۰۲۳) دریک مطالعه متآنالیز تمرینات استقامتی را یک راه امیدوارکننده برای افزایش عملکرد، تمرین قدرت عضلانی و آمادگی قلبی تنفسی در یک چرخه تمرینی می شمارد و گنجانیدن تمرینات مقاومتی همراه با تمرینات هوازی (برای افزایش استقامت) را در یک برنامه، به عنوان تمرین همزمان، یک استراتژی تمرینی محبوب برای توسعه جنبه های مختلف قابلیت های فیزیولوژیکی، تقویت اثرات فردی حاصل از تمرینات استقامتی و قدرتی، و افزایش عملکرد حرکتی بیش از تمرین به تنهایی است (۲۴). در پژوهشی ناطقی و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند اجرای تمرینات ورزشی منظم ترکیبی می تواند از تجمع التهاب در عروق کاسته و از ابتلا به بیماری های بعدی در قلب و عروق بکاهد (۲۵). با توجه به پژوهش های متعدد، به نظر میرسد که یک برنامه تمرینی ترکیبی، شامل تمرینات استقامتی، مقاومتی و تمرینات انعطاف پذیری، مزایای متعددی را از طریق بهبود پارامترهای آمادگی جسمانی برای بیماران به همراه داشته باشد (۲۶ و ۲۷) که در تحقیق حاضر مورد بررسی قرار گرفته است. پژوهش ها نشان می دهند که برخی عوامل نظیر افزایش سطوح هموسیستئین و NTproBNP با گسترش و پیشرفت بیماری های قلبی- عروقی مرتبط هستند. ورزش هم یکی از زمینه هایی است که می تواند در این زمینه وارد شده و با ارائه پروتکل های تمرینی مناسب و کارآمد و همچنین ارائه برنامه های

تمرینی روزانه درپیشگیری و کاهش عوامل خطر مرتبط با بیماری ها، قدمی موثر در بهبود و توسعه و درمان این بیماری ها بردارد. (۲۸)

مواد و روش ها:

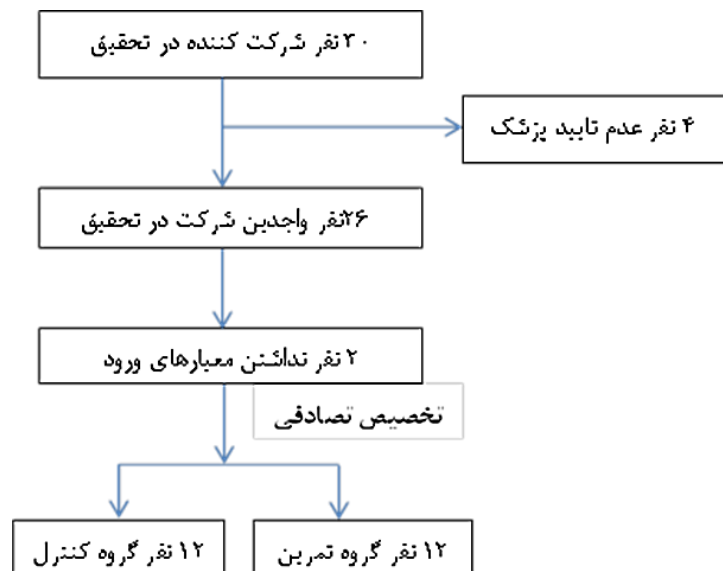
طراحی مطالعه

پژوهش حاضر از نوع نیمه تجربی است. شامل طرح پیش آزمون - پس آزمون و گروه کنترل است. اندازه گیری های مربوطه و همچنین اطلاعات تکمیلی شرکت کنندگان در کلینیک تخصصی قلب و عروق، ریه و طب ورزشی دکتر محمد جواد ملکی انجام شد.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش کلیه مراجعه کنندگان کلینیک تخصصی قلب و عروق، ریه و طب ورزشی با سابقه بیماری قلبی عروقی، دامنه سنی بین ۶۰ تا ۷۵ سال بودند. نمونه ی آماری به صورت هدفمند به منظور کسب حجم نمونه و تعداد گروهها براساس خروجی نرم افزار G

POWER، ۱۲ آزمودنی براساس معیارهای ورود و خروج به مطالعه، جهت گروه مداخله ورزشی انتخاب شدند و ۱۲ آزمودنی که علاقه ای به حضور در برنامه تمرینی نداشتند به عنوان گروه کنترل انتخاب شدند. تعداد این افراد ۳۰ نفر بود که ۴ نفر با تشخیص پزشک به علت داشتن بیماریهای درجه ای و زمینه ای و ۲ نفر به علت مشکلات ارتوپدی از مطالعه خارج شدند (نمودار ۱).

نمودار ۱. نمودار کانسورت. روند و انتخاب آزمودنی های مطالعه

معیارهای ورود و خروج

در این مرحله باتوجه به بررسی و غربالگری اولیه، بیماران قلبی عروقی در محدوده سنی ۶۰-۷۵ سال که طبق ACSM و انجمن قلب آمریکا (AHA)، از هر گونه شرایط پزشکی جدی شامل بیماری عروق کرونر قلب ناپایدار، نارسایی قلبی جبران نشده، فشار خون ریوی شدید (که اجازه شرکت ایمن در ورزش را ندهد) نداشته باشند، جهت گروه مداخله ورزشی انتخاب شدند. و بیمارانی که اعتیاد به سیگار و الکل، سابقه شرکت در فعالیتهای ورزشی در ۳ ماهه اخیر، مشکل ارتوپدی (که قادر به انجام حرکات ورزشی نبودند) و افرادی که قصد داشتند بیش از ۱ هفته در طول دوره از مداخله به دور باشند، از مطالعه خارج شدند.

پروتکل تمرینی:

تمرینات گرم کردن ۱۰ دقیقه، شامل دو بخش ۵ دقیقه ای بود. بخش اول شامل راه رفتن که با افزایش تدریجی شدت انجام شد؛ هدف از این بخش گرم کردن عضلات آماده سازی آنها برای تمرینات کششی و افزایش آرام ضربان قلب بود. بخش دوم تمرینهای کششی بود که بر کشش عضلات قسمت بالایی بدن سینه کمر و قسمت پایین پشت عضلات پشت ساق پا پشت پا و چهارسر ران تمرکز داشت. هر حرکت کششی به مدت ۱۰ تا ۱۵ ثانیه اجرا شد. در بخش هوازی تمرین بر روی تجهیزات مانند دوچرخه ثابت، تردمیل در ابتدا با شدت ۶۰ تا ۶۵ درصد حداکثر ضربان قلب انجام گرفت که در ابتدای کار به مدت ۲۰ دقیقه بود. سپس به تدریج، زمان و شدت تمرین افزایش یافت. با بهبود وضعیت فیزیکی، مدت زمان بخش اصلی تمرین در هر جلسه یک دقیقه افزایش پیدا کرد و شدت تمرین هر هفته، حدود ۴ درصد نسبت به حداکثر ضربان قلب افزایش یافت. همچنین ضربان قلب فشار خون و تغییرات احتمالی در الکتروکاردیوگرام قبل و حین ورزش کنترل میشد. در بخش تمرینات مقاومتی علاوه بر تمرینهای هوازی، افراد دو بار در هفته و هر بار به مدت ۱۵ دقیقه تمرینهای مقاومتی انجام دادند که شامل استفاده

از وزنه های ۱ یا ۲ کیلویی، با ۲ ست در هر جلسه و ۱۰ تا ۲۰ تکرار بود. در ادامه طی هفته های چهارم تا هفتم به تدریج وزن وزنه ها به اندازه ۰٫۵ کیلوگرم بر وزن بدن افزوده شد. حرکات مقاومتی خاص با وزنه شامل آبداکشن شانه و بالا بردن وزنه ها به بالای سر در حالت نشسته و فلکشن افقی شانه در حالت خوابیده بود. در آخر سرد کردن که هدف از انجام آن کاهش تدریجی ضربان قلب و بازگرداندن بدن به حالت استراحت بود. در حین سرد کردن برای کمک به کاهش درد عضلات در حین تمرین فعالیتهای کششی انجام شد. فرآیند سرد کردن کامل در مدت ۱۰ دقیقه صورت گرفت.

وسایل اندازه گیری: شامل ضربان سنج پولار (polar H9, Finland Heart sensors) قد سنج و ترازو (SECA, Hamburg Germany) و دستگاه پالس اکسی متری پرتابل CONTEC ساخت چین بود.

سنجش متغیرهای پژوهش:

خون گیری ۲۴ ساعت پیش از شروع برنامه تمرینی و ۴۸ ساعت پس از پایان برنامه تمرینی (۱۲ هفته) رأس ساعت ۸ صبح در حالت ناشتا انجام شد. سطوح سرمی هموسیستین بوسیله کیت بیوشیمی Homocysteine باریکس فارس و سطوح سرمی NT-proBNP از روش الایزا، کیت NT-proBNP ۹۶ با حساسیت ۵-۲ پیکوگرم بر میلی لیتر (pg/ml)، شرکت ZELL BIO آلمان استفاده گردید.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش با کد اخلاق IR.IAU.VARAMIN.REC.1403.028 اجرا شد و پروتکل های اخلاقی معاهده ی هلسینکی رعایت شد. شرکت کنندگان در پژوهش پس از تکمیل پرسشنامه شامل اطلاعات شخصی سوابق پزشکی، ورزشی و فرم رضایتنامه با آگاهی از نحوه اجرای کار، وارد مطالعه شدند. اطلاعات

ورزشکاران حاضر در این مطالعه کاملاً ناشناس باقی ماند و بعد از مطالعه نیز تمامی این اطلاعات محفوظ ماند.

تحلیل آماری:

برای توصیف متغیرها از آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد و رسم جداول) و برای بررسی طبیعی بودن توزیع داده ها از شاپیرو ویلک استفاده شد. پس از اطمینان از طبیعی بودن، برای بررسی معنی داری تغییرات درپیش آزمون و پس آزمون از آزمون آماری T زوجی و در صورت مشاهده تفاوت معنادار، جهت بررسی اختلافات میان گروهی در پیش آزمون از آزمون پیگیری بونفرونی، و از روش آماری آنالیز کوواریانس (ANCOVA) استفاده گردید. تجزیه و تحلیل آماری داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه 26 انجام گرفت و سطح معنی داری $p \leq 0.05$ در نظر گرفته شد.

نتایج

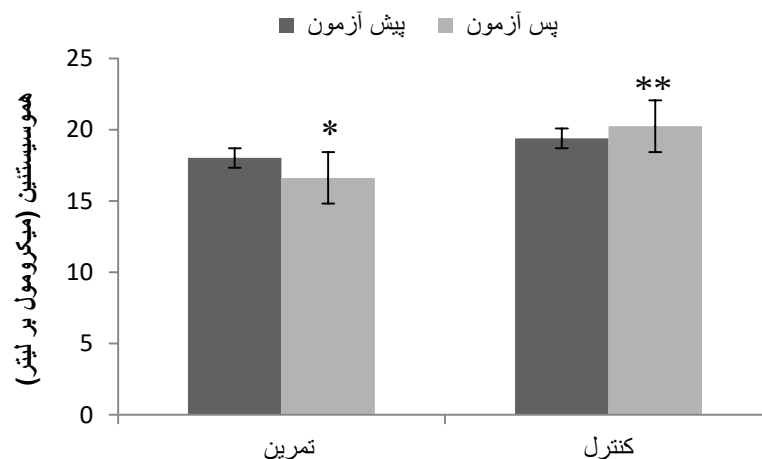
مشخصات جمعیت شناختی هریک از دو گروه کنترل و تمرین در شاخص های سن، قد، وزن و شاخص توده بدنی بایکدیگر همگن بودند و از لحاظ آماری تفاوت معنی داری نداشتند. بر اساس نتایج آزمون زوجی، مقایسه پیش آزمون و پس آزمون نتایج در میزان سطوح NT-proBNP ($P=0.002$) کاهش معنی داری پس از دوازده هفته در گروه ترکیبی مشاهده شد ($P<0.05$) و کاهش بیشتر در گروه ترکیبی نسبت به گروه کنترل براساس نتایج آزمون آنکوا مشاهده شد و به لحاظ آماری معنا دار بود ($P=0.00$) داشت. (جدول ۱).

جدول ۱. مقایسه میانگین NT-proBNP (pg/ml) در دو گروه مداخله و کنترل قبل و بعد از مداخله

گروه	میانگین و انحراف استاندارد	نتایج T زوجی (درون گروهی)	نتایج آنکوا (میان گروهی)
کنترل	پیش آزمون	پس آزمون	
	282.83±98.75	287.33±96.42	$P=0.00^{**}$
تمرین ترکیبی	پیش آزمون	پس آزمون	
	254.33±98.92	209.00±64.87	$P=0.002^*$

مقایسه با گروه کنترل، کاهش معنی داری پس از دوازده هفته تمرین ترکیبی برای سطوح هموسیستئین ($P=0.002$) مشاهده شد ($P<0.05$) (نمودار ۲).

بر اساس نتایج آزمون زوجی، مقایسه پیش آزمون و پس آزمون نتایج در میزان سطوح هموسیستئین ($P=0.00$) پس از دوازده هفته تمرین ترکیبی کاهش معناداری داشت ($P<0.05$) و براساس نتایج آزمون آنکوا، گروه تمرین در

نمودار ۲. تغییرات درون گروهی و برون گروهی هموسیستئین

* تفاوت معناداری پیش آزمون و پس آزمون همان گروه (درون گروهی)

** تفاوت معناداری بین دو گروه تمرین و کنترل (برون گروهی)

بحث

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که ۱۲ هفته تمرینات ترکیبی منجر به کاهش معنی دار هموسیستئین در بیماران قلبی عروقی شد. در حالی که در بیماران گروه کنترل که در هیچ گونه فعالیت ورزشی شرکت نکرده بودند، تغییر معناداری مشاهده نشد. همچنین سطوح هموسیستئین گروه تمرین در مقایسه با گروه کنترل، کاهش معناداری پس از دوازده هفته تمرین ترکیبی داشت. همسو با پژوهش حاضر، ساموئل و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی نشان داد که ترکیب هر دو نوع تمرین هوازی و مقاومتی، سطح هموسیستئین را پایین میآورد (۱۱). آموری و همکاران (۲۰۱۶) تأثیر فعالیت بدنی بر سطوح هموسیستئین، فولات و ویتامین B12 در سالمندان رو بررسی کردند و به نتایج رسیدند که اهمیت ویتامین ها برای تنظیم سطح هموسیستئین را تایید می کند. علاوه بر این، داده ها نشان دادند که فعالیت بدنی بر سطوح هموسیستئین بدون تأثیر و مستقل از ویتامین B در افراد مسن تأثیر می گذارد (۳۰). عوض پور و همکاران (۲۰۲۱) تأثیر ۸ هفته تمرینات ترکیبی و تناوبی شدید را بر سطح هموسیستئین بیماران

قلبی - عروقی بررسی کردند. با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش، تمرین های ترکیبی در مقایسه با تمرین های تناوبی شدید، در کاهش فاکتورهای خطر بیماران قلبی- عروقی مؤثرتر بود (۱۲). احتمال می رود فعالیت ورزشی با تغییر ساختار هموسیستئین سبب کاهش سطوح فعال آن در پلاسما و در نهایت کاهش غلظت آن برای اتصال به گیرنده های اختصاصی شان در بافت هدف می شود. (۳۱) هموسیستئین در تبادلات پروتئینی از متیونین تولید می شود که این چرخه تولید تحت تأثیر فعالیت ورزشی معکوس شده و مقادیر آن در راستای تبدیل شدن به متیونین کاهش می یابد. و به دنبال آن مسیرهای منتهی به آسیب های قلبی (مسیرهای التهابی، تجمع لیپیدی و انقباض های عروقی) تنظیم منفی می شوند که این مکانیزم می تواند توجه کننده کاهش هموسیستئین پس از فعالیت ورزشی باشد. (۳۳ و ۳۲). در مطالعه ای غیر همسو با پژوهش حاضر، سیلوا و همکاران (۲۰۲۰)، تأثیر معنی داری بر سطح هموسیستئین پلاسما پس از ۱۶ هفته ۲ بار در هفته تمرینات هوازی و مقاومتی در بیماران مبتلا به دیابت نوع ۲ دریافت نکردند. (۳۴) ممکن است برای ایجاد تغییرات

قابل توجه در سطح هموسیسستین پلاسما بیش از دو جلسه در هفته لازم باشد. دلیل دیگر تغییر نکردن سطوح پلاسمایی، می تواند توازن در واکنش رفت و برگشتی تولید و تجزیه باشد، یعنی شدت و مدت فعالیت به گونه ای بوده که میزان تولید با میزان مصرف هموسیسستین خون برابر بوده است. برای ایجاد پاسخ مناسب هموسیسستین به فعالیت ورزشی، هم شدت و هم مدت باید از حد مشخصی کمتر نباشند؛ زیرا در غیر این صورت تبادلات پروتئینی در جهت تبدیل هموسیسستین به متیونین انجام نمی شود و در نهایت سطوح هموسیسستین پلاسما بدون تغییر میماند. (۳۵و۳۶).

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که ۱۲ هفته تمرینات ترکیبی منجر به کاهش معنی دار NT-proBNP در بیماران قلبی عروقی شد. در حالی که در بیماران گروه کنترل که در هیچ گونه فعالیت ورزشی شرکت نکرده بودند، تغییر معناداری مشاهده نشد. همچنین سطوح NT-proBNP گروه تمرین در مقایسه با گروه کنترل، کاهش معناداری پس از دوازده هفته تمرین ترکیبی داشت. در یک مطالعه متاآنالیز (۲۰۲۲) نشان داده شد، تمرینات بدنی در بیماران نارسایی قلبی، با اثرات مفیدی بر پپتیدهای ناتریوتیک و بیومارکرهای التهاب همراه است زیرا مقادیر آنها پس از مداخله کاهش یافتند (۱۸). دانگ و همکاران (۲۰۲۴) مقادیر بالای NT-proBNP را عامل افزایش قابل توجهی در مرگ و میر قلبی عروقی و بستری شدن در بیمارستان دانستند (۱۹) در پژوهشی محمودی و همکاران (۲۰۱۹) تعداد ۷۶ بیمار مبتلا به نارسایی مزمن قلبی درجه II و III، $EF \leq 40\%$ و محدوده سنی (72 ± 7) سال) به طور تصادفی به دو گروه مساوی مداخله و کنترل تقسیم شدند. پروتکل تمرینات ترکیبی (هوازی و مقاومتی) بود. تمرینات هوازی (۵۰ تا ۸۵ درصد حداکثر ضربان قلب) و تمرین مقاومتی (۵۰ تا ۷۰ درصد حداکثر یک بار تکرار) به مدت ۲ ماه، سه بار در هفته بود. نتایج مطالعه نشان داد تمرینات ترکیبی بر کاهش میزان NT-proBNP مؤثر است. بنابراین، برنامه

تمرینی حاضر می تواند به عنوان مداخلات غیردارویی در بیماران مبتلا به نارسایی قلبی پیشنهاد شود. (۳۷) مطالعات اخیر نشان می دهد که پپتیدها نقش مهمی بعنوان میانجی در سیستمهای متابولیسم و غدد درون ریز در افراد با سطوح پایین آمادگی جسمانی دارند (۳۸). احتمالاً تمرین ورزشی، از طریق بهبود تعادل همودینامیکی در عضله قلبی، پاکسازی NT-ProBNP توسط گیرنده های کلیه، بهبود عملکرد سیستمیک قلب، کاهش تون عصبی سمپاتیک و بهبود اکسیژن رسانی به بافت عضله قلبی منجر به کاهش سطوح NT-ProBNP و ارتقاء سلامت قلب میگردد (۳۹). از طرفی سازگاری با ۱۲ هفته تمرینات ترکیبی در این پژوهش احتمالاً باعث کاهش فشار دیواره بطن در طی دیاستول و در نهایت کاهش NT-proBNP شده باشد. ولترانی و همکاران (۲۰۲۳) در مطالعه ای نشان دادند که تمرین ترکیبی و درون جلسه ای در مقایسه با تمرین هوازی تک حالت منجر به بهبود بیشتر در ظرفیت عملکردی، علاوه بر عملکرد عضلانی، در بیماران قلبی عروقی میشود (۴۰). جیوکسیان و همکاران (۲۰۲۳) تمرینات استقامتی رایک راه امیدوارکننده برای افزایش عملکرد، تمرین قدرت عضلانی و آمادگی قلبی تنفسی در یک چرخه تمرینی می شمارد و گنجانیدن تمرینات مقاومتی همراه با تمرینات هوازی (برای افزایش استقامت) یک استراتژی تمرینی محبوب برای توسعه جنبه های مختلف قابلیت های فیزیولوژیکی، تقویت اثرات فردی حاصل از تمرینات استقامتی و قدرتی، و افزایش عملکرد حرکتی بیش از تمرین به تنهایی است (۲۴). پژوهش سی شرودر و همکاران (۲۰۱۹) نشان می دهد که تمرین ترکیبی ممکن است ارزش بهتری نسبت به تمرینات هوازی یا مقاومتی به تنهایی داشته باشد، زیرا به نظر میرسد که بیشترین تأثیر مفید را بر ترکیب عوامل خطر CVD دارد. همچنین داده های آنها به ما نشان می دهد که تمرینات هوازی و مقاومتی همزمان ممکن است وسیله ای قویتر برای بهبود بار عامل خطر CVD در میان بزرگسالان در معرض خطر نسبت به تمرینات هوازی یا مقاومتی به تنهایی باشد (۲۹). حجم کم نمونه و

پلاسمایی هموسیستئین و NT-proBNP بیماران قلبی -
عروقی شود .

تشکر و قدردانی

در پایان، از جناب آقای دکتر محمد جواد ملکی و حمایتها
و راهنماییهای ایشان ، همچنین جناب آقای مهدی
کارگری و بیماران مرکز پزشکی ورزشی دکتر ملکی که
در پیشبرد این مقاله نقش بسزایی داشتند ، کمال تشکر را
دارم .

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در آماده سازی این مقاله مشارکت یکسان
داشته اند.

تعارض منافع

در این مطالعه تضاد منافع وجود ندارد.

عدم کنترل رژیم غذایی و دارویی بیماران از محدودیت های
این مطالعه بود. از آنجایی که شرایط بیماران قلبی - عروقی
بسیار حساس می باشد می بایست پروتکل های تمرینی
مناسب جهت بهبود آنها در نظر گرفته شود که بتواند ضمن
ایجاد انگیزه و رویکرد بیشتر و بهتر بیماران قلبی به ورزش و
فعالیت های بدنی ، بدون بروز مشکلات ، نتایج سودمندی
در تقویت شاخص های قلبی عروقی افراد ایجاد کرده و
نگرانی های آنان را از مواجه شدن با روش های درمانی
تهاجمی (جراحی های مختلف) که با هزینه های سنگین و
سرسام آور و کاهش اعتماد به نفس و امید به زندگی در این
بیماران همراه است ، کاهش دهد .

نتیجه گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که دوازده هفته تمرین مقاومتی -
هوازی (ترکیبی) می تواند باعث کاهش معنی دار سطوح

References

1. Tsao CW, Aday AW, Almarzooq ZI, Beaton AZ, Bittencourt MS, Boehme AK, et al. Heart Disease and Stroke Statistics—2023 Update: A Report From the American Heart Association. *Circulation*. 2023;147:e93–e621
2. Savarese G, Lund LH. Global public health burden of heart failure. *Cardiac Fail Rev* 2017; 3(1): 7–11
3. Meijers WC, van der Velde AR, Muller Kobold AC, Dijck-Brouwer J, Wu AH, Jaffe A, de Boer RA. Variability of biomarkers in patients with chronic heart failure and healthy controls. *European journal of heart failure*. 2017 Mar;19(3):357-65.
4. Kilim SR, Lakshmi PV. A study on affect of severity of exercise on platelet function. *Journal of Evolution of Medical and Dental Sciences*. 2015 Jul 20;4(58):10027-33
5. Zheng G, Qiu P, Xia R, Lin H, Ye B, Tao J, Chen L. Effect of aerobic exercise on inflammatory markers in healthy middle-aged and older adults: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Frontiers in aging neuroscience*. 2019 Apr 26;11:98.
6. Unt E, Zilmer K, Magi A, Kullisaar T, Kairane C, Zilmer M. Homocysteine status in former top-level male athletes: possible effect of physical activity and physical fitness. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*. 2007; 18:360-366.
7. Refsum H, Nurk E, Smith AD, Ueland PM, Vollset SE. The Hordland Homocysteine Study: A Community- Based Study of Homocysteine, Its Determinations, and Association with Disease. *The American Society for Nutrition*. 2006; 136:1731-1740.
8. Atkinson G, Jones H, Ainslie PN. Circadian variation in the circulatory responses to exercise: relevance to the morning peaks in strokes and cardiac events. 2010; *Eur J Appl Physiol* 108:15-29.
9. Deminice R, Rosa FT. Creatine supplementation decreased homocysteine plasma levels in rats but not humans: A critical review with meta-analysis. *Journal of Nutrition & Intermediary Metabolism*. 2016;3:50-57

10. Joseph J, Joseph L, Shekhawat NS, Devi S, Wang J, Melchert RB, et al. Hyperhomocysteinemia leads to pathological ventricular hypertrophy in normotensive rats. *Am J Physiol Heart Circ Physiol* 2003; 285: H679-H686.
11. Samuel L. Buckner, Jeremy P. Loenneke, Paul D. Loprinzi. Single and combined associations of accelerometer-assessed physical activity and muscle-strengthening activities on plasma homocysteine in a national sample. Vol 37, Issue 6 ; Nov 2017; Pages 669-674; doi.org/10.1111/cpf.12356
12. avazpour S, nemati J, hemmatinafar M, salesi M. The effect of a combined training period (aerobic and High Intensity Interval Training) and high intensity interval training on Homocysteine and ESR in cardiovascular patients. *Research in Medicine* 2021; 45 (4) :40-45 URL: <http://pejouhesh.sbmu.ac.ir/article-1-2937-en.html>
13. Felker GM, Whellan D, Kraus WE, Clare R, Zannad F, Donahue M, et al. N-terminal pro-brain natriuretic peptide and exercise capacity in chronic heart failure: data from the Heart Failure and a Controlled Trial Investigating Outcomes of Exercise Training (HF-ACTION) study. *Am Heart J* 2009; 158(4): 37-44
14. Raizada A, Bhandari S, Khan MA, Singh HV, Thomas S, Sarabhai V, et al. Brain type natriuretic peptide (BNP) -a marker of new millennium in diagnosis of congestive heart failure. *Indian J Clin Biochem* 2007; 22(1): 4-9
15. Gaggin HK, Mohammed AA, Bhardwaj A, Rehman SU, Gregory SA, Weiner RB, et al. Heart failure outcomes and benefits of NT-proBNP guided management in the elderly: Results from the prospective, randomized ProBNP outpatient tailored chronic heart failure therapy (PROTECT) study. *J Cardiac Failure* 2012; 18(8): 626-34.
16. Cardarelli R, Tomas G. B-type natriuretic peptide: A Review of its diagnostic prognostic and therapeutic monitoring value in heart failure to primary care physicians. *J Am Board Fam Pract*; 2003. 16: 327-33.
17. Scharhag J, Meyer T, Auracher M, Muller M, Herrmann M, Gabriel H, et al, editors. Exercise-induced increases in NTproBNP is not related to the exercise-induced immune response. *Br J Sports Med*; 2008. 42: 383-85
18. do Nascimento DM, Bock PM, Nemetz B, Goldraich LA, Schaan BD . Meta-Analysis of Physical Training on Natriuretic Peptides and Inflammation in Heart Failure. PMID: 35817596 DOI: 10.1016/j.amjcard.2022.05.012
19. Dong B , Chen C, Yuanqi Zheng, Dong Y, Liu C, Xue R. Clinical Implication of N-Terminal Pro-Brain Natriuretic Peptide Burden in Heart Failure With Reduced Ejection Fraction: From the GUIDE-IT. Published: November 14, 2023 DOI: <https://doi.org/10.1016/j.amjcard.2023.10.050>
20. Abbas Malandish , Niloufar Ghadamyari , Asma Karimi , Mahdi Naderi . The role of exercise training on cardiovascular peptides in patients with heart failure: A systematic review and meta-analysis . *Curr Res Physiol*. 2022 Jun 25;5:270-286. PMID: 35800138 2022 Jun 25;5:270-286. doi: 10.1016/j.crphys.2022.06.004
21. Maiorana A, O'Driscoll G, Cheetham C, Collis J, Goodman C, Rankin S, et al. Combined aerobic and resistance exercise training improves functional capacity and strength in CHF. *J Appl Physiol* 2000;88(5): 1565-70.
22. Maiorana A, O'Driscoll G, Dembo L, Cheetham C, Goodman C, Taylor R, et al. Effect of aerobic and resistance exercise training on vascular function in heart failure. *Am J Physiology-Heart Circulatory Physiol* 2000; 279(4): H1999-H2005
23. Pollock ML, Gaesser G, Butcher JD, Després JP, Dishman RK, Franklin BA, et al. The recommended quantity and quality of exercise for developing and maintaining cardiorespiratory and muscular fitness, and flexibility in healthy adults. *Med Sci Sports Exerc* 1998; 30: 975-91.

24. Jiuxiang Gao , Liang Yu. Effects of concurrent training sequence on VO2max and lower limb strength performance: A systematic review and meta-analysis. ;Volume 14 - 2023 ;Sec. Exercise Physiology doi.org/10.3389/fphys.2023.1072679
25. Navid Natghi et al., the effect of combined exercises on cardiovascular inflammatory factors, lipid profile and blood pressure in men with hypertension, Journal of Metabolism and Sports Activity;1401 April; 12(1) ; 1-16
26. Braith RW and Beck DT. Resistance exercise: training adaptations and developing a safe exercise prescription. Heart Fail Rev 2008; 13: 69–79
27. Williams M, Haskell W, Ades P. Resistance exercise in individuals with and without cardiovascular disease. A scientific statement from the American Heart Association Council on Clinical Cardiology and Council on Nutrition, Physical Activity and Metabolism .Circulation 2007; 116: 572–584.
28. Bhatti R, Shaikh DM. The effect of exercise on blood parameters .Pakistan Journal of Physiology. 2007 Dec 31;3(2).
29. Schroeder EC, Franke WD, Sharp RL, Lee DC. Comparative effectiveness of aerobic, resistance, and combined training on cardiovascular disease risk factors: A randomized controlled trial. PLoS One. 2019 Jan 7;14(1):e0210292. doi: 10.1371/journal.pone.0210292. PMID: 30615666; PMCID: PMC6322789.
30. Mahmoud A Alomari , Omar F Khabour , Mohammad Y Gharaibeh , Redha A Qhatan. Effect of physical activity on levels of homocysteine, folate, and vitamin B12 in the elderly. Phys Sportsmed; 2016;44(1):68-73. doi:10.1080/00913847.2016.1135037.
۳۱. Deminice R, Ribeiro DF, Frajacomo FT. The effects of acute exercise and exercise training on plasma homocysteine: a meta-analysis. PLoS One. 2016 Mar 17;11(3):e0151653.
۳۲. Vincent HK, Bourguignon C, Vincent KR. Resistance training lowers exercise-induced oxidative stress and homocysteine levels in overweight and obese older adults. Obesity. 2006 Nov;14(11):1921-30.
۳۳. Cypen J, Ahmad T, Testani JM, DeVore AD. Novel biomarkers for the risk stratification of heart failure with preserved ejection fraction. Current Heart Failure Reports. 2017 Oct 1;14(5):434-43.
34. Souza e Silva A, Lacerda F , Gonçalves M. The effect of aerobic vs. resistance training on plasma homocysteine in individuals with type 2 diabetes. J Diabetes Metab Disord. 2020 Jul 31;19(2):1003–1009. doi: 10.1007/s40200-020-00596-z
35. Ammar A, Trabelsi K, Bragazzi NL, Boukhris O, Bouaziz M, Ayadi F, El Abed K, Driss T, Souissi N, Chtourou H, Bailey SJ. Effects of natural polyphenol-rich pomegranate juice on the acute and delayed response of Homocysteine and steroidal hormones following weightlifting exercises: a double-blind, placebo-controlled trial. Journal of the International Society of Sports Nutrition. 2020 Dec;17(1):1-3.
36. Wewege M, Van Den Berg R, Ward RE, Keech A. The effects of high-intensity interval training vs. moderate-intensity continuous training on body composition in overweight and obese adults: a systematic review and meta-analysis. Obesity Reviews. 2017
37. Mahmoodi Z, Shabani R, Hojjati-ZiDashti Z, Gholipour M. The effect of concurrent aerobic-resistance training on NT-proBNP levels, blood pressure and body composition of patients with chronic heart failure. Feyz Med Sci J 2019; 23 (3) :269-279.
38. Schlueter N, de Sterke A, Willmes DM, Spranger J, Jordan J, Birkenfeld AL. Metabolic actions of natriuretic peptides and therapeutic potential in the metabolic syndrome. Pharmacol Ther. 2014;144(1):12-27. doi:10.1016/j.pharmthera.2014.04.007
39. Berent R, von Duvillard SP, Crouse SF, Auer J, Green JS, Sinzinger H, et al. Short-term residential cardiac rehabilitation reduces B-type natriuretic peptide. Eur J Cardiovasc Prev Rehabil. 2009;16(5):603-8. doi: 10.1097/HJR.0b013e32832d7ca8 pmid: 19494782

40. Volterrani M, Caminiti G, Perrone MA, Cerrito A, Franchini A, Manzi V. Effects of Concurrent, Within-Session, Aerobic and Resistance Exercise Training on Functional Capacity and Muscle Performance in Elderly Male Patients with Chronic Heart Failure. *J Clin Med*. 2023 Jan 17;12(3):750. doi: 10.3390/jcm12030750. PMID: 36769399; PMCID: PMC9917949.

Original Article

The effect of 12 weeks of combined training on serum homocysteine and brain natriuretic peptide (NT-proBNP) in cardiovascular patients

Received: 03/04/2025 - Accepted: 10/06/2025

Bitā Javaherhaghighi¹
Abdolali Banaifār^{*2}
Ardešhir Zafari³
Sajjad Arshadi²
Valiollah Shahedi⁴

¹PhD student in Exercise Physiology,
Faculty of Physical Education and
Sport Sciences, Islamic Azad
University, South Tehran Branch, Iran

²Associate Professor, Department of
Exercise Physiology, Faculty of
Physical Education and Sport Sciences,
Islamic Azad University, South Tehran
Branch, Iran

³Assistant Professor, Department of
Exercise Physiology, Faculty of
Physical Education and Sport Sciences,
Azad University, Zanzan Branch, Iran

⁴Assistant Professor, Department of
Exercise Physiology, Islamic Azad
University, Parand Branch, Iran

Email: A_banaeifar@azad.ac.ir

Abstract

Background: Inactivity is the basis for many diseases, including cardiovascular diseases. Today, lifestyle changes and consequently cardiovascular diseases are one of the common causes of death in the world. The aim of the present study is to determine the effect of combined exercise (aerobic and resistance) on homocysteine and brain natriuretic peptide (N-terminal proBrain Natriuretic Peptide) levels in cardiovascular patients.

Methods: In this study, which was conducted with a pre-test and post-test design with a control group, 24 volunteer patients were randomly divided into 2 combined exercise groups (12 people) and control (12 people). The combined exercise group performed 3 sessions of aerobic and resistance exercises for 60 minutes per week for 3 months. Blood samples were taken 24 hours before the first exercise session and 48 hours after the last exercise session. In the inferential statistics section, paired t-test was used to compare intra-group differences and analysis of covariance was used to compare inter-group differences using SPSS version 26 software.

Results: Based on paired t-test, a significant decrease in homocysteine and brain natriuretic peptide levels was observed in the combined exercise group after exercise ($P < 0.05$). This decrease was not significant in the control group. Covariance analysis showed that the levels of these two variables were significantly reduced compared to the control group ($P < 0.05$).
Conclusion: In general, the results showed that performing combined aerobic and resistance exercises can reduce the homocysteine inflammatory index and also lead to a decrease in brain natriuretic peptide as a cardiac biomarker in cardiovascular patients.

Keywords: Combined exercise, cardiovascular disease, homocysteine, and brain natriuretic peptide